

821.135.1

scriitori
români
contemporani

CRISTINA VREMEȘ
BALADA
NECUNOSCUTULUI

 HUMANITAS
BUCUREȘTI

Redactor: Genoveva Cerchez
Coperta: Angela Rotaru
Tehnoredactor: Manuela Măxineanu
Corector: Cristina Jelescu
DTP: Radu Dobreci, Veronica Dinu

Tipărit la Tipo Lidana – Suceava

© HUMANITAS, 2024

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
Vremeș, Cristina
Balada necunoscutului / Cristina Vremeș. –
București: Humanitas, 2024
ISBN 978-973-50-8382-3
821.135.1

EDITURA HUMANITAS
Piața Presei Libere 1, 013701 București, România
tel. 021.408.83.50, fax 021.408.83.51
www.humanitas.ro

Comenzi online: www.libhumanitas.ro
Comenzi prin e-mail: vanzari@libhumanitas.ro
Comenzi telefonice: 0723.684.194

I

Prima lepădare

Cabinetul dr. Ruiz. Amintire din camera bunicii. Orașelul Copiilor și apocalipsa într-o zi. Necunoscutul. Valizele. Harta călătoriei. Simfonia motorului. „Străinătăți“. O lume urâtă. Cum să lași în urmă Piața Sudului. Duelul rutier. Aspirațiile Doinei. Amintire de iarnă. Arta de a conduce. Accidentul. Călători și gândurile lor. Paradoxul lui Zenon și mătreața spațio-temporală. Bătaii cu cureaua. Mese în familie. Coco. Bufetul cu medicamente. Poze din balena de lut. Un ego fragil. Înduplecări. Sfârșitul festinului. Pe furiș în patul matrimonial. Ce se vede noaptea. Apartamentul vrăjit. Locul în care se creează carne.

Multă vreme, îngropasem amintirea acelei după-amiezi.

O îngropasem adânc, și nu undeva la mijlocul drumului dintre lucrurile de care îmi dau seama și cele de care nu îmi dau seama. Nu era amintirea intermitentă ce flirtează cu su-papa memoriei, ca un pescăruș ce apare și dispare la suprafața unei mări agitate – pasăre pe care o urmărești din când în când, fără să îi acorzi cine știe ce atenție, fără să crezi cu adevărat că există. Amintirea despre care vorbesc este mai apropiată de o făptură de pe fundul mării, cu tentacule înecate în grăunțele de nisip pe sub care mișună suav. Dacă ar fi să se trezească din acel mormânt mâlos...

Eram într-un cabinet de formă pătrată, micuț, ce amintea de un vestibul de reședințe princiere, prin detaliul lambriurilor bej, al divanului antic, prin ferestrele înalte, tavanul ce părea exagerat de înalt, a cărui limită nu o văzusem niciodată, imaginându-mi

că parcurge câteva etaje, precum o casă de lift, de fiecare dată când intram acolo, de mai bine de doi ani. Obloanele erau mereu trase, iar singura sursă de lumină era un bec gălbui ce mocnea prin abajurul de mătase. Între mine și doctorul Ruiz era o orbecăială sepia, la fiecare ședință. Nu îl văzusem niciodată puternic luminat. Fapt curios, întâlnirile cu dânsul aveau loc mereu după ora opt seara, ceea ce înțețea farmecul misterios al celor treizeci de minute săptămânale.

Felul în care stătea așezat în fața mea, lumina redusă din cameră, privirea în care citeam așteptarea, teama și nuanțele de furie au dezgropat amintirea acelei după-amiezi de vară, dintr-o zi caniculară, în salonul bunicii mele din cartierul Brâncoveanu, unde eram așezați față în față, pe scaune de înălțimi diferite, eu și tatăl meu.

Încăperea în care ne aflam era cuprinsă de întuneric. Întunericul părea că iese chiar din pereții văruiți cu alb-albăstrui, avansând spre centrul încăperii ca o urzeală buretoasă ce se disipa treptat, pentru a lăsa loc acolo, în buricul salonului, unui nimb luminos, într-un punct echidistant – undeva între singurul fotoliu și masa de lemn. Lumina din centru supraviețuia cu greu. Singurele locuri pe care le mai văzusem până atunci, cu jocuri de umbre asemănătoare și unghere nevăzute, peste care iradiau scânteieri blânde, erau bisericile.

În umbre se ascund incertitudini. Afară, într-o zi de vară cu mult soare, umbrele au mai puține posibilități. De-ar fi să fie, aceste umbre din soare sunt gri, abordabile, și nu negre, genul care îngheață simțurile.

Locul în care ne aflam era camera de zi a bunicii mele. Dormitorul ei era alăturat, separat printr-o ușă de lemn cu o clanță mare și foarte rece la atingere. Acea ușă cu geam vălurit era deschisă, lăsând să se vadă o porțiune din pat, un colț de grădină prin fereastră, oglinda ovală, ușor înclinată, care lungea silueta bunicii mele atunci când își verifica ținuta. Încăperea se deschidea ca o dumbrevă, în spatele tatălui meu. Pe masă distingeam sticla ei de parfum, pătrată și prăfuită, cu gât de

lebedă și pulverizator cu pompă. Alături, era șifonierul de nuc, în care aș fi mirosit naftalina, dacă l-aș fi deschis.

Minutarul ceasului puncta liniștea acelei după-amiezi, mecanica sa fiind indiferentă la deșertăciunile diurne, având ca misiune creația unui timp uniform, adică de a modela o nebuloasă, de a schița o direcție în care secundele și evenimentele se scurg, urmând un curs iluzoriu. Ticăitul era însoțit de ventilatorul rotativ, ce răsflora paginile cărții uitate pe masă.

Chipul tatălui meu avea o mină gălbuie, hepatică. Trăsăturile lui se arătau cu greu, în timp ce ochii mei se adaptau la clarobscurul din jur. Era greu de crezut că afară cerul era senin și soarele era sus de tot, în vârful arcului pe care îl desena în fiecare zi. De fiecare dată când intram în acel mic salon, aflat într-o înșiruire de camere tip vagon, izolat și mai mult de lumea de afară printr-un vestibul îngust, privirea mi se întuneca de la diferența bruscă de lumină. Asta mai ales în timpul verii. Pentru câteva momente, eram oarbă, cu steluțe și fumigații în fundal, ce se diminuau în cele din urmă, lăsând loc unei alte etape vizuale, în care regăseam corpolența figurilor. Era ca și cum priveam o vreme la un fund de vas plat, acoperit cu nisip, în care apăreau, pe rând, mulaje alcătuite din oameni, sprâncene, flori, furculițe și ce se mai găsea.

Tatăl meu era așezat pe un taburet cu trei picioare, din lemn masiv, cu striății lăcuite. Stătea aplecat, cu mâinile în poală și buricele degetelor suprapuse, și părea mic, neajutorat, privind în tăcere în podea sau în direcția mea. Nu prea se mișca și nu prea respira. În această stare de repaus, îi auzeam fiecare mișcare, fiecare suflare. Genunchii lui erau mult îndoiți, atât de mult, încât tălpile ajungeau dinapoia taburetilui, depășind diametrul acestuia.

Conturul lui avea multe linii frânte. Privirea mea nu curgea, ci se împotmolea în direcția lui.

Taburetilui pe care ședea servise multor generații și era menit musafirilor, vecinilor, doctorilor, vizitelor neanunțate, celor mici, muritori care nu făceau parte din nucleul domestic și a căror prezență era temporară sau de natură schimbătoare.

Taburetul însemna periferia, statutul neclar, precaritatea în sânul familiei.

Eu, de cealaltă parte, stăteam pe un scaun mai înalt, mai sus decât el, cu piciorușele în aer, la câțiva centimetri deasupra podelei, și le legănam. Păream mai mare decât el. Eu eram împărăteasa; el, supusul. Așezată lângă masa lipită de perete, îmi rezemam cotul de marginea mușamalei. În chip extraordinar, mușamaua lucea cel mai mult în orbecăiala camerei de zi, ca un iconostas în austeritatea liturgică. Mă agățam de aurora sa de fiecare dată, urmărind pătrățelele suprapuse cu ghirlande răsucite, înfigându-mi unghiile în acele linii suprapuse, adăugând șanțuri fine pe suprafața netedă.

Tatăl meu îmi vorbea încet, rar, de la o distanță de un metru, și plângea – în felul lui. Plânsul era chinuit – depunea un efort extraordinar de a-l reține în organism, de a nu-l lăsa să se reverse, ceea ce avea ca rezultat congestionarea extremă a feței. Fața i se aprindea; îmi părea că tot sângele din vine i se urca în creștet, că suflul ce îl anima se contracta într-un punct dens, ajuns la limită. Pe fața lui nu se vedeau lacrimile, ci ochii exoftalmici pulsând, tremurul buzelor și al nărilor, câteva vene care ieșeau în afară. Își mai trecea o palmă peste frunte, aranjând fire de păr răvășite într-un singur smoc pe care îl dădea într-o parte, gest care îl liniștea pentru câteva clipe. Nevoia de descărcare revenea, întepită. Iar își strângea ochii, iar strâmba din nas, iar deschidea puțin gura, fără să se lase purtat întru totul. Era chinuitor să îl privești ferecându-se într-o suferință latentă, labilă.

Mă feream de chipul lui, căutând un reazem în afara câmpului vizual dintre noi, evitând să ne încrucișăm privirile. Fiindcă din acel punct nu exista scăpare; te pironia cu sentimentul de destrămare și te condamna la tovarășia lui, prizonier în mucoasa deznădejzii sale. Între timp, repeta una și aceeași frază: „Ce se va alege de noi?”

Din carnea gurii mele, din interiorul obrazului, mușcam fâșiute cu dinții, pe care le pipăiam apoi cu limba, le mai sfârâmam încă o dată, apoi le înghițeam. Totodată, îmi strecuram palmele între șezut și scaun, ținându-le acolo, strivite sub pro-

pria greutate, până când nu le mai simțeam. Năzuiam la o amorțire deplină, prin care m-aș fi sustras momentului. O mică apocalipsă glazura camera de zi.

„Ce se va alege de noi?“ era mai mult o insinuare, și mai puțin o întrebare, anume că „praful se va alege de noi“. Întrevedeam, nevăzute și diafane, alte subîntrebări înfiripându-se în năduful acelei camere. Știam că nu o să mai locuim împreună? Știam că nu o să ne mai vedem așa de des? Știam că Doina a pus capăt vieții noastre de până atunci, așa cum o știam? Enumeram în gând întrebările-ecou, fără să dau vreun răspuns, fără ca el să se aștepte la un răspuns, lăsând să se aștearnă toate aceste note neverbalizate, pe fundalul trosniturilor de mobilă. Sufeream îndeajuns de mult? Îmi dădeam oare seama de cât de gravă era decizia Doinei? Doina, mama mea? În acea cameră de zi, în întunericul diurn, în timpul interogatoriului, Doina nu era mama mea, ci o făptură în prelungirea mea, iar eu răspundeam de faptele ei. Vârful degetelor vârâte sub fund începeau să amorțească. Limfa de sub genunchi se scursese în glezne. Începeam să nu mai simt nimic, ce fericire! Afară era caniculă deja – știam, fiindcă razele de soare ce pătrundeau în dormitorul bunicii erau din ce în ce mai strălucitoare.

Priveam un om sfârșit, vorbind cu mine ca și cum vorbea cu sine. Eram mica împărăteasa a acelei după-amiezi, loțiitoare împărătesei principale, și primeam plângerile unui curtean. Eu nu trecusem pe deplin de vârsta păpușilor. În fața mea ar fi trebuit să fie tatăl meu, însă figura lui se transforma în spectru cu fiecare ticăit de ceas. Cu cât devenea astrul acelei după-amiezi mai puternic, cu atât conturul aceluia devenea mai întunecat, pierzându-și umanitatea. Erau momente în care nu mai știam cine e acolo. Dacă eu îl vedeam din ce în ce mai neclar și dacă vorbea în direcția mea fără să mi se adreseze, deduceam că nici el nu mă mai vede și vorbește singur, iar eu eram ca o oglindă pe care o umplea cu patimile sale.

Cine era tatăl meu cel de toate zilele, și cine era acea fantomă cu aer de prăpăd, pe nume Dinu, care mă ținea locului cu o privire exasperantă? „Ce se va alege de noi?“ rezona sinistru

în camerele bunicii, făcând să se clatine sentimentele de serenitate și pace pe care mi le inspirau, de altfel.

Parchetul din lemn masiv care scârțâia sub greutatea pașilor, balena de lut cu spinarea despicată în care era vârat un teanc gros de vederi, masa monumentală și candelabru din tavan, la lumina căruia se serveau mese cu cinci feluri și tacâmuri de argint, balerina și băiețelul cu câine și beretă din vitrină, cotoarele „Bibliotecii pentru toți“ cu *Vasile Alecsandri* tipărit și descuamat, ferestrele înalte cu cadrul de lemn alb, de rama cărora Coco, bunica mea, rezema pernele și plapuma în care dormisem noaptea – tot cosmosul lucrurilor familiare eșua sub vibrația vocii tatălui meu.

El îmi alesese numele la naștere, fără să țină cont de ideile altora. Când s-a întors cu certificatul de naștere, i-a înmănat Doinei un document pe care era tipărit un prenume cu rezonanță de Mântuitor, deși ea visase la ceva inspirat de actrițe care străluceau pe scenă. Iisus Hristos nu este niciodată copil, nici măcar când șade în brațele Madonei. Lipsit de copilărie, este ocupat de la bun început cu binecuvântări și lecții date celor mai slabi, care nu știu ce fac, iartă-i, Doamne! Fața lui este dintotdeauna bătrână, cu aureolă de sfânt și cearcăne deja mijite. Și mai frecventă este imaginea lui pe cruce, însângerat, cu gâtul frânt și creștetul capului acoperit cu firifoare de sânge pornind de la nivelul spinilor. Crucificare serpentinată, cu un cap adormit de epuizare și livrare lipsită de rezistență, cu un scop incert, cu cerul mare deasupra, un sacrificiu risipit în infinit, de care El Însuși se îndoiește, fiindcă în fața bolții cerești totul pare în van – orice moarte sau suferință se ventilează rapid în nimicul cosmic. În acea după-amiază întunecată, părea să-mi fi venit sorocul sacrificiului hristic.

„Ce se va alege de noi doi, când nu o să ne mai vedem, când nu o să mai fim împreună?“ Își strâmbă iar fața. Ochii, nasul, buzele formează mai multe gălme grăsuțe. Se apleacă iar, dă să plângă, tot nu plânge. O specie rară de lăcrimare în stare latentă. Asist la posibilitatea plânsului, la metafizica plânsului. Plângi odată, destul!

Petrecusem dimineața în Orașelul Copiilor. În Casa Groazei, dalele de metal se mișcau dintr-o parte în alta; trebuia să nimești momentul potrivit pentru a sări, găsind refugiul pe un pod căscat deasupra lacului cu crocodili, ce ducea în camera oglinzilor, în care nu mai știai ce e iluzie și ce e adevăr, de vreme ce aceeași persoană mișuna în toate direcțiile, simultan. Casa Groazei se termina cu două opțiuni: se putea ieși pe o scară banală, sau printr-un tobogan acoperit, foarte înclinat, în care puteai simți pe pielea ta căderea în gol. Mulți copii care alegeau opțiunea dură scânceau și promiteau să nu mai facă vreodată, ceea ce m-a intimidat multă vreme, până în acea zi, când m-am dat pe tobogan, și, preț de câteva secunde, nu mai eram eu, ci eram doar viteză. Nu am plâns, dimpotrivă, voiam să mă mai dau o dată. Dinu ne-a cumpărat suc verde de la dozator, cu gheață pisată. Răcoritoarea nouă era visul multora. Să scoți limba într-o oglindă retrovizoare de pe stradă, să vezi culorile alea fosforescente încrustate în papilele gustative. Apoi am mers pe jos până la casa bunicii mele, care nu era foarte departe, și unde eram singuri. Mi s-a părut straniu, nu mai mersesem pe jos cu Dinu între Orașelul Copiilor și strada Boccaccio până atunci. Când două puncte în spațiu erau legate de carosabil, oricât de scurt ar fi fost drumul, Dinu lua mașina, negreșit.

„Tu ce crezi? Crezi că o să mă uiți?”

Amorțisem de tot. Furnicăturile au pornit din zona femurului și m-au invadat, lent și tenace. Lăsam anestezia să mă înlocuiască.

„O să îl uiți pe tatăl tău?”

Până atunci, Dinu mă învățase să desenez purceluși, să îmi împletesc părul, să construiesc piscine Lego, să fredonez cântece de călătorie, să dansez ca Michael Jackson, adică să merg cu spatele ca și cum nu pășesc, ci mă deplasez în plan paralel cu solul, sau să mă aplec mult de tot în față, la limita căderii, fără să cad. Până atunci era înalt, era glumeț. În plină zi, în miezul verii, pe o caniculă respirabilă numai între pereții groși ai casei bunicii, în acel moment, a devenit un necunoscut.

Valizele erau puse grămadă pe canapea. Miroseau așa cum mirosea boxa de la ultimul etaj, cu praf și mici ființe de mucegai. Câteva zile, canapeaua din sufragerie fusese acoperită de tricolori călcate, din care se vedea doar gulerul rotund, șosete împachetate una într-alta, cu laba netedă și albă, fâșuri, aparatul de fotografiat care arăta printr-un ecran mic lumea mai mare, pagini tipărite, îndosariate în plastice. Ce are un om nevoie, obiectele care îi ușurează zilele, îi protejează trupul, îi oferă momente de reculegere – casetele cu muzică erau plasate cu delicatețe pe colțul mesei joase, prinse laolaltă cu un elastic de bancnote – intraseră în câte o valiză pentru fiecare. Restul posesiilor erau de prisos. O călătorie lungă făcea curat printre lucruri.

Cei patru pereți ai camerei mele, rafturile cu figurine, titluri și tablete de ciocolată strecurate prin spate, ochii păpușilor, cuvertura de lână, tăblia de care mă rezepam cedaseră locul existențelor din valiză, în care aveam să mă retrag în fiecare seară, atunci când apăsam pe clapa de metal și deschideam lada portabilă cu singurele mele avuții, al căror loc mi-l aminteam cu precizie. Pusesem periuța de dinți pe fundul trusei, ca să o găsesc repede, afundând mâna până la capăt, unde pipăiam coada de plastic și o pescuiam. Romanul englezesc era în buzunarul capacului superior, lângă peria de păr și prelungitorul care nu avusese loc în geamantanul lui Dinu. Mă ofusca acel prelungitor, străin între lucrurile mele. Locul fiecăruia era decis până la sfârșit, ca reper al stabilității la drum lung, drum în care nici o zi nu semăna cu cea de dinainte.

Mai rămăsese pliarea hărții în dreptunghiuri mici de tot. Pe această suprafață, întretăiată de fracturi scâmoase, era desenată o linie lungă și roșie; adică drumul pe care aveam să îl urmărim prin Ungaria, Austria, Elveția, Germania, Olanda, Belgia și Franța. România era greu de găsit în acest desen complex. Forma de buchet de flori cu care crescusem, agățată deasupra tablei, pe pereții clasei, pe copertile manualelor, pe prima pagină a ma-

Hartă

I. Prima lepădare	5
II. De la marginea imperiului	67
III. <i>Bardo</i>	135
IV. Viena	149
V. Regele Lear	176
VI. Purgatoriul	226
VII. Cartierul Roșu	296
VIII. Bruxelles într-o noapte	334
IX. Drumul înapoi	351
Epilogul lui Sergiu, fratele lui Dinu	356